

**ГЭР БҮЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ /ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГА/-ИЙН ТӨСӨЛ БОЛОН
ХАМТ ӨРГӨН МЭДҮҮЛСЭН ХУУЛИЙН ТӨСЛҮҮДИЙН АНХНЫ ХЭЛЭЛЦҮҮЛГИЙГ
ЯВУУЛСАН ТАЛААРХ ХУУЛЬ ЗҮЙН БАЙНГЫН ХОРООНЫ САНАЛ, ДҮГНЭЛТ**

2026 оны 06 дугаар
сарын 16-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Илтгэгч нь: Улсын Их Хурлын гишүүн О.Алтангэрэл

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Засгийн газраас 2025 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Гэр бүлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн хэлэлцэх эсэх хэлэлцүүлгийг Улсын Их Хурал 2025 оны 12 дугаар сарын 04, 05-ны өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэж, анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Хууль зүйн байнгын хороонд шилжүүлсэн.

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.2-т заасны дагуу Монгол Улсын Их Хурлын даргын 2026 оны 01 дүгээр сарын 14-ний өдрийн 27 дугаар захирамжаар дээрх хуулийн төслүүдийг Байнгын хорооны болон чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлэх бэлтгэл хангах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг Улсын Их Хурлын гишүүн О.Алтангэрэлээр ахлуулж, ажлын хэсгийн дэд ахлагчаар Улсын Их Хурлын гишүүн А.Ариунзаяа, Л.Мөнхбаясгалан, гишүүдэд Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Алдаржавхлан, Б.Баярбаатар, Х.Баасанжаргал, Б.Жаргалан, Б.Хэрлэн, Х.Тэмүүжин, Д.Пүрэвдаваа, Д.Үүрийнтуяа, Г.Хосбаяр, О.Номинчимэг, С.Одонтуяа, У.Отгонбаяр, Д.Ганмаа, Л.Соронзонболд, П.Сайнзориг нарын бүрэлдэхүүнтэйгээр байгуулан ажиллалаа.

Хууль зүйн байнгын хороо 2026 оны 06 дугаар сарын 16-ны өдрийн хуралдаанаараа дээрх хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлд заасны дагуу явуулсан талаарх дараах санал, дүгнэлтийг танилцуулж байна.

Гэр бүлийн харилцааны эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох, гэр бүл, хүүхдийн эрхийг хамгаалах асуудлыг олон улсын чиг хандлагатай нийцүүлэх, хүүхдийн эрхийг хамгаалах баталгааг нэмэгдүүлэх, гэр бүлийн гишүүдийн эрх, үүргийн тэнцвэрийг хангах, шүүхийн практикт үүсч байгаа хүндрэл бэрхшээлийг арилгахад чиглэсэн цогц өөрчлөлтүүдийг хуулийн төсөлд тусгахаар дараах зарчмын зөрүүтэй саналыг боловсрууллаа. Үүнд:

1.Хуулийн зорилго, зарчим, нэр томъёоны зохицуулалтыг боловсронгуй болгож, хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхлыг гэр бүлийн харилцаанд баримтлах үндсэн зарчим болгон тодорхойлж, гэр бүл, гэр бүлийн гишүүн, бүтэн өнчин хүүхэд, үрчлэлт, сонирхогч тал зэрэг нэр томъёоны тодорхойлолтыг нарийвчлан тогтоож, хууль хэрэглээний нэгдмэл байдлыг хангах нөхцөлийг бүрдүүлэх;

2.Гэрлэхийг хүсэгчид эрүүл мэндийн шинжилгээнд хамрагдах, хүсвэл төрөл, садангийн холбоотой эсэхээ тогтоох зорилгоор ДНХ-ийн шинжилгээ хийлгэх боломжийг нээж, анх удаа гэрлэх гэж байгаа иргэдэд гэр бүлийн боловсрол олгох тогтолцоог хуульчилж, гэр бүлийн харилцаа, эцэг, эхийн үүрэг хариуцлага, хүүхдийн

хөгжил, гэр бүлийн хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх мэдлэг олгох сургалтын эрх зүйн үндсийг тогтоох;

3.Гэрлэлтийг бүртгүүлэх журам, гэрлэхэд харшлах нөхцөлүүдийг тодорхой болгож, гэрлэгчдийн эрх, үүрэг, гэр бүлийн үнэт зүйлтэй холбоотой зохицуулалтыг шинэ шатанд гаргаж байна. Тухайлбал, гэрлэгчид бие биенээ хүндэтгэх, асран халамжлах, тэжээн тэтгэх, гэр бүлийн уламжлал, үнэт зүйлээ эрхэмлэх үүрэгтэй байхаас гадна гэр бүлийн тогтвортой байдлыг хангах үүргийг хуульд тусгаж байгаа нь гэр бүлийн эрх зүйн харилцааны ёс зүйн суурь зарчмыг бататгах;

4.Гэрлэлт дуусгавар болох болон гэр бүл цуцлах ажиллагааг хүүхдийн эрхэд тулгуурлан шинэчилж, гэрлэлт дуусгавар болох үндэслэлүүдийг тодорхой болгож, гэрлэлт цуцлах ажиллагаанд хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхлыг нэн тэргүүнд хамгаалах зарчмыг тусгах;

5.Хүүхдийн асрамжийн асуудлыг шийдвэрлэхдээ хүүхдийн нас, хөгжлийн онцлог, хүүхдийн санал, эцэг эхийн хүмүүжүүлэх чадвар, оролцоо, хүүхэдтэй тогтоосон харилцаа, амьдралын нөхцөл байдал зэрэг олон улсын жишигт нийцсэн шалгуурыг харгалзан үзэхээр тусгасан нь гэр бүлийн эрх зүйн харилцааг шинэчлэх;

6.Хүүхдийн эрх, хамгааллын тогтолцоог бэхжүүлж, эцэг эх хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхлыг төлөөлөн хамгаалах үндсэн субъект болохыг тодорхойлж, хүүхдийн эрх зөрчигдсөн тохиолдолд төрийн байгууллага, албан тушаалтан болон бусад эрх бүхий этгээдийн оролцоог нарийвчлан тусгах;

7.Эцэг эх, хүүхдийн эрх, үүргийн зохицуулалтыг шинэчилж, хүүхдийн гэр бүлийн орчинд амьдрах, хүмүүжих, боловсрох, хөгжих, өв залгамжлах болон үзэл бодлоо илэрхийлэх эрхийг баталгаажуулж, эцэг, эх хүүхдийн асуудлаар хамтын шийдвэр гаргах, хүүхдийн саналыг харгалзан үзэх, үе тэнгийн дээрэлхэлтээс урьдчилан сэргийлэх, хүүхдийг хамгаалах талаар эцэг, эхийн үүргийг шинээр тусгах;

8.Хүүхдийн асрамж болон тусдаа амьдарч байгаа эцэг, эхийн эрх, үүргийг олон улсын жишигт нийцүүлж, хүүхдийн асрамжийг авсан тал хүүхдийн өдөр тутмын асуудлаар шийдвэр гаргах эрхтэй байх бөгөөд нөгөө тал хүүхдийн талаар мэдээлэл авах эрхтэй байхаар, мөн хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхол зөрчигдөж байгаа гэж үзвэл хүүхэд өөрөө 14 нас хүрсэн тохиолдолд шүүхэд хандах боломжийг бүрдүүлэх;

9.Эцэг эх байх эрхийг хязгаарлах, хасах, сэргээх тогтолцоог боловсронгуй болгож, эцэг эх байх эрхийг хязгаарласан, эсхүл хассан хүнийг зан үйлд нөлөөлөх сургалтад хамруулах, хүүхдийн эрхийг хамгаалах чиглэлээр хариуцлагыг нь нэмэгдүүлэх зохицуулалтыг тусгаж, эрх сэргээх асуудлыг шийдвэрлэхдээ хүүхдийн санал болон сургалтад хамрагдсан байдлыг харгалзан үзэх;

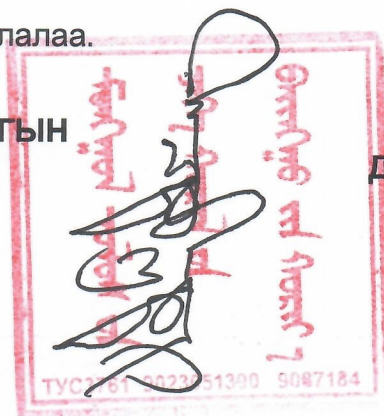
10.Гэрлэгчид, эцэг эх, хүүхэд, төрөл садангийн хүмүүсийн харилцан тэжээн тэтгэх эрх, үүргийг тодорхой болгож, насанд хүрсэн хүүхэд хөдөлмөрийн чадваргүй эцэг эхээ тэжээн тэтгэх үүргийг тусгайлан зохицуулж, хүүхдийн тэтгэлгийг тогтоох аргачлалыг боловсронгуй болгох эрх зүйн үндсийг бүрдүүлэх зэрэг зарчмын болон найруулгын нийт 90 санал гаргасныг хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжсэн болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

Гэр бүлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Хууль зүйн байнгын хорооны санал, дүгнэлт, зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллыг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

**ХУУЛЬ ЗҮЙН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДАРГА**

Д.ЦОГТБААТАР